

KÖZVÉLEMÉNY.

POLITIKAI TARTALMU LAP.

Megjelen minden csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak:		Szerkesztőség és kiadóhivatal:	Hirdetések jutányos árért közöltetnek.
Egész évre	6 frt — kr.	Győrött, Deák Ferencz-utca 8. szám,	Nyilttéri közleményekért petisorsonként 5 kr. és 30 kr. helyegdíj fizetendő.
Fél évre	3 frt — kr.	hova a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési penzek és hirdetések küldendők.	Kéziratok nem adatnak vissza.
Negyed évre	1 frt 50 kr.	Hirdetéseket elfogad Nitsmann J. ur parirkereskedése és könyvnyomdája is.	
Egyes szám ára: 5 kr.			

„Amitó jelszavak és meddő ígéretek.“

Győr, 1893. nov. 18.

Azon, hogy Németországban kulturharez volt, s a papokat a misézéstől és szentségek kiszolgáltatásától eltiltották, a filalom ellen vétőket bebörtönözték, állásuktól megfosztották, vagy száműzték, nem csodálkozom; mert hisz ott a protestansok többen vannak, mint a katolikusok s így egész természetnek található, hogy többségük tudatában és erejük érzetében létet adtak annak a korszaknak, amelynek Bismark herczeg kanosszai utja vetett végett.

De azt, hogy Magyarországon hoznak a katolikus vallás ellen sérelmes törvényeket, hogy itt büntetik és exekválják a katolikus papokat kötelességük teljesítéseért, hogy itt merik megtagadni a katolikus tanintézetek és más alapítványok katolikus jellegét, hogy itt merik a katolikus közönséget válása ellen való cselekedetekre és életre kényszeríteni? azon már csodálkozom s csodálkozásom a legnagyobb megbotrányozásba megy át, ha elgondolom, hogy ez ország kilencz millió katolikus engedte a kisebb-

ségben levő hitfelekezeteket ily lealázó módon nyakára nőni.

Csak pár évtizeddel előbb még büszkén neveztük Regnum Marianumnak országunkat, ma azt kell látnunk, hogy mi abszolút többségünk mellett is annyira el vagyunk nyomva, hogy nemesak méltányos óhajainkkal, de még jogos követeléseinkkel szemben is a protestansok tulzó követeléselei érvényesülnek. Hogy ez nagy gyámoltalanságunkra mutat, ki tagadhatná?

Hátha még azt is meggondoljuk, hogy a protestans törekvések s a létét ezektől vett liberalizmus szekerének igája alá katolikus férfiak hajtották fejüket; hogy Wekerle, Csáky, katolikus férfiak, hogy csatlósai szintén e hitben nevelkedtek, ki vonhatja kétségbe, hogy széles ez országban nagyon sokan a hittagadás bűnébe estek.

S mindez a nemzeti eszme megszilárdításának, a nemzeti állam konszolidációjának szemfényvesztő ürügye alatt történik. Azt akarják elhíttetni a szegény magyar néppel, hogy a polgári házasság, a vallás nélkül való élhetés azok a dolgok, amelyek nemzetünk fennmaradását, a művelt nyugati államok közé való sorakozását biztosíthatják.

S állítják, erősítik e csodabogarakat oly vakmerő és kihívó szerénnyelenséggel, hogy azokat, akik ellene felszólalni bátorzkodnak, a hazafiatlanság vádjával, s a legkörmönfontabb gunyolódással illetik. Ez az oka annak, hogy „művelt“ katolikus férfaink jobb meggyőződésük ellenére sem mernek keresztény hitök védelmére kelni, inkább hallgatnak, vagy ők is egy sipot fujnak a liberalisokkal, semhogy az ultramontán, klerikális és egyéb gunyos elnevezés sértéseinek kitegyék magukat.

Pedig hát az a „nemzeti állam“ sem jelent ám valami nagyot liberalisaink szájában; épp azok, akik emlegetik, leghajlandóbbak a kozmopoliták „ubi bene, ibi patria“-féle elvének megvalósítására.

Nemzeti államot akarnak a liberalis reformokkal alkotni, mikor azt az ország kilencz millió katolikus polgára úgy is megalkotja. Vagy minket semmibe sem számítanak? vagy legalább is alkalmatlanoknak arra, hogy nemzeti államot alakítsunk? Hát akkor, midőn még Luther és Kalvin tanainak hírók hamvuk se volt, amikor még a hitegség áldásai oly boldoggá tették a haza népességét, akkor nem volt nemzeti állam?

TÁRCSA.

Naplótöredék.

— A „Közvélemény“ eredeti tárczája. —

Megyeszerte híres szép lány volt Sári.

Liliom a termete, aranyszőke haja térdét verte, fekete szemének villanása gyujtott, mint a villám, arczán az ifjuság rózsái pirultak, eseresznyeajka boldogságot ígért, csengő kacajja, mint az üvegharang zenéje vagy édes hárfahang.

Ebbe a szépséges, szép lányba, aki miatt esztét veszttette fél vármegye apraja nagyja, lettem én szerelmes.

Zongorájánál ülve láttam először. Szőkefűrtös fejcskáját kecsesen oldalra vetve, fekete szemével villámokat szórva, fülbemászó hangon énekelte:

„Barna legényt szeretek én, csuhaja!“

— Micsoda maga? — kérdé, kíváncsian rám szegezve csodálatos fényű szemeit, mikor bemutattam magamat.

— Ügyvédjelölt vagyok, — feleltem nem minden zavar nélkül.

— Csak! 'szen akkor még kis gyerek maga! — tette hozzá felbigyesztett ajkakkal.

S rám sem nézett többé, pedig ez volt első találkozásánk.

Boszankodtam a megvető bánásmódon s igazat adtam magamban azoknak, akik őt kevély, jégszívű leánynak festették. Fel is tettem magamban, hogy többé felé sem nézek, kikerülöm, ha utjába vetődne valahol. Pedig lelkemet adtam volna érte, mert — mi türes, tagadás — megszerettem azt a szeszélyes szép kis lányt az első pillanatban.

* * *

Z. fürdőben Annabált tartottak. Odament a vidék valamennyi lánya. Elmentem én is, mert sejtettem, hogy ott lesz a „bűszke szépség“ is.

Nem csalódtam.

Szinlelt közönbösséggel köszöntve félrevonultam, míg magamban irigykedtem a boldogokra, kik Sári közelében lehetnek.

Nem telt egy jó félóra, míg így morfondíroztam magamban, mikor a hátam mögött egy ismerős hang szólal meg.

— Hát ön felém se néz? De ni! Mért olyan haragos?

Meglepetésemben valami fejfájás félét emlegettem.

— Nem az a maga baja, tudom én jól — kaczagott s szemével gunyosan végigméregtetett.

— Jőjjön velem táncolni — folytatta s karját karomba fűzve vezetetté magát a tánczók közé.

Rezgőcsárdást huztak.

Olyan könnyen tánczolt Sári, mintha hópehely lett volna. Úgy ringott, mint tavaszi szellőben a nádszál — fejét hátravetve, szemével lelkemet kémelve. Közbe-közbe elmosolyodott, mintha valami hóbortos gondolat furta volna fejcskáját.

Kérdeztem az okát.

— Hogyne! Mikor — képzelje — oly furcsát álmodtam. Képzelje, álomban az ön menyasszonya voltam! Én és maga! Hát nem találja ezt nevetségesnek?!

S halkan — mintha fájdalom rezgett volna hangjában — folytatta:

— Mikor az igent akartam mondani, felébredtem.

* * *

Jelt adtak a négyesre.

Egyik barátom sietett, hogy Sáritól az ígért négyest kérje.

— Sajnálom, mondta szokott gunyos hangján, azt gondoltam, hogy tán már nem is jön s utólag Kuty urnak ígértem.

Csaknem egész estén együtt tánczoltunk. Nem egy barátom irigyelte a ritka kegyet, melyben részesültem.

Sári szokatlanul bájos volt. Szeretetremlétősága annyira felbátorított, hogy megvallottam neki tánczközben szerelmemet. Ő vagy senki!

akkor, midőn mindenki egy hitben imádvá Istent áldozta fel anyagi javait, vérét és életét ez ország jólétéért?

Azt hiszem én, hogy sokkal inkább nemzeti volt Magyarország akkor, mint most, midőn idegen termékek bolond gombáival akarjuk agyon boldogítani a nemzettest nagy többségét, a katolikus vallás hiveit épen azok kedvéért, akiknek egy részük a hazafiságot száján hordozza, másik része pedig soha sem lesz képes — mert nem is akarja — lemosni magáról azt a faji jelleget, amely őket más nemzetek fiaitól anynyira megkülönbözteti, hogy a velők való összeolvadást várni, teljes oktalanság lenne.

„Nemzeti eszme, nemzeti állam konszolidációja“, ezek azok az „ámitó jelszavak és meddő ígéretek“, amelyekkel a katolikusokat is megtévesztik; pedig ezeket elfogadni hitünk épségben való megőrzése mellett nem lehet; mert azok a reformok ámitó jelszavak; a hitetlenség tetszetős formába öltött jelszavai; meddő ígéretek, mert nem szülik meg a nemzeti államot; de alkalmak lehetnek arra, hogy megszüljék a valóság és erkölcs teljes rombadlótét. Ez pedig az ország támasza és talpkövének romba dőlte lenne.

A közönség elé terjesztett az emlékirat melyet a pénzügyminiszter az adóreform ügyében összehívandó szakkbizottság számára készített; az ebben előadott reform leglényegesebb része az, hogy az eddigi általános jövedelmi pótdadó megszüntetésnek s helyébe a jövedelemadóval az egyéni megadóztatás rendszere lépne életbe. Az egyenesadók neménél pedig alkalmaztatnék a progresszív elv. Az újabb adóelmélet az egyéni jövedelemre fektetett progresszív adót szentesi-

tette, azonban más az elmélet és más az alkalmazás; egyébként az emlékirat ma még csak tervezet, melyen úgy az összeülő enquete-n, mint a képviselőházban módosítások tehetők közgazdasági életünknek a pénzügyi politikaival leendő összhangzatba hozatalánál.

Győrvárosa katolikus iskolai önkormányzati testületének nagyválasztmánya által 1893. évi október hó 24-én 71. számú határozatával az önmegadóztatás lehető igazságos rendszerének és a kivetési kulesnak kidolgozására, úgy az erre vonatkozó tételes javaslat előterjesztésére Krisztinkovich Ede elnöklele alatt Kautz Gusztáv, Kapuy Elek, Tóth Ferencz, Csepreghy Endre, dr. Gieszwein Sándor, Schön Antal, Lacza Ferencz és Schadl József nagyválasztmányi tagokból alkotott bizottság kiküldetésében eljárva, folyó évi november hó 16-án tartott tanácskozmányából javaslatát következőkben terjeszti elő:

Tekintetbe véve az önkormányzati testület nagyválasztmánya által 1892. évi szept. 30-án tartott ülésében hozott 83. számú határozattal megállapított önkéntes adózási rendszert, az önkormányzati testület azon helyzetében, hogy adóztatási jog gyakorolhatására alapszabályilag felhatalmazással nem bír, — de miután mint a győrvárosi katolikus iskolák tenntartójának elhalasztatlan kiadásai a Győrvárosa által megállapított felekezeti részletetésen felül még fedezetet igényelnek; — azon 83. számú határozat rendelkezéseit a jövő 1894. évre a győri katolikus közönség közadakozásának hozzájárulása mérvére nézve alapul elfogadtatni ajánlják azon hozzáadással, hogy Győrvárosa katolikus közönsége az önkormányzati testület elnöksége által a nagyválasztmány határozatából felkéréssek, miképen a mutatózó elkerülhetlen hitközségi kiadásokhoz a tanügy, mint legszentebb cél érdekében szíves önkéntes adakozásával vagyonaeránylag járulni méltóztassék; mindazonáltal a múlt évi első kivetésnél, melynél a kezdet nehézségével küzdött általában az önkormányzati testület, egyesek irányában felmerült aránytalanságok a felszólamlások-

ban felhozottak méltatásával akép orvosoltassanak, hogy ott, ahol az adóalap kitudakolható, s ennek az illető egyén irányában való helyessége iránt a kivető bizottságnak észrevétele nem lehet, 30 kros minimális összeg megállapítása mellett az osztályba sorolás előre megállapítandó kivetés szerint, de mégis tekintettel az illetőnek lehető különös családi viszonyaira, foganatosíttassék és e szerint a kivető bizottság saját megállapítása alapján az osztályba sorolást csak oly egyének irányában gyakorolja, kikre nézve az adóalap egyéb módon kitudakolható, megállapítható nem lenne, mindenesetre pedig az önkéntes hozzájárulásnak eképen megállapítandó mérvéről minden egyes adományozó, még az ez elleni felszólamlás gyakorolhatása végett is külön értesíttessék, melyben az 1894. évi hitközségi szükségletek fedezéséhez való önkéntes járulásra külön is felkéréssek.

A többiekben a fentemlített 83/1892. sz. határozatnak mindenekben fenntartását helyeselve, annak az abban meghatározottak szerinti alkalmazását javasolja a bizottság.

Egész terjedelmében közöltük a bizottság javaslatát, és evvel igazolni törekedünk egyuttal azt is, hogy azon jóakarattal, melylyel évek óta a győrvárosi iskolai önkormányzati testület a nevelésügy terén buzgólkodik és melynél oly hatalmas bőkezűséggel találkozunk, mint ő excellenciája megyés püspökünk azt gyámolítani kegyeskedik, mily szárnyaszegettséggel kell a létért küzdeni amiatt, hogy Győrvárosa katolikus közönsége autonómiává alakulni mindeddig késedelmekedik és legjobb szándoku cselekvéseiben az esetleg alakulásaitól kénytelen függeni. Elismerjük azt, hogy mindenekben nehéz a kezdet, de épen az autonómikus lét érzete forrja majd ki mindazon orvoslásokat, melyek sebeiben ma leledzünk és csakis önkormányzattá alakulásunkkal léphetünk mindenekben a cselekvés terére, hisz mai helyzetünkben még jogszemélylyé idomulásunk kérdése is kétségbe vonható, s habár szakadatlan törekvésünk a lét utjain egész felelősség érzetével haladni készlet, sőt haladunk is, de

Vallomásomra mely pir borult arczára. Elhomályosult szemeiből egy piczi kis gyöngyszemet, egy könnyet láttam kigördülni.

Olyan volt, mint a harmatlepte piros rózsza...

— Sári, szeret? Vagy csak örülségem felett hullatta szánó könnyeit!

Gyorsan megtörülte szemeit kis kendőjével s fájdalmas mosolylyal dudolta a zenének megfelelően:

„Fiatlabb kis lányt választhat magának!“

Pedig én huszonkét, ő meg csak tizenhét éves volt!

* * *

Zuzott szívvel váltam tőle. Mindig a fülembe esengett az a fájó dal.

Ő nem lehet enyém, hisz nyiltan visszautasított.

„Fiatlabb kis lányt választhat magának!“

Elahgytam még azt a vidéket is. Gyötrelmlett volna nekem ott a maradás.

Utaztam.

Észak hidegében, dél melegében jártam. Hanem ami máskor gyönyörködtetett, az most untatott, ami máskor örömmre volt, szomorúságot okozott. Mások boldogsága szívem marezangolta.

Nyugalmat nem találtam, Lelkem előtt mindig Sári képe állott s hallottam fájdalmas dalát:

„Fiatlabb kis lányt választhat magának!“

* * *

Öt év mult el.

Rövid az idők tengerében, de nagyon hosszú egy ember életében.

Sok küzdelmen, lelki tusán mentem keresztül, míg lelkem lecsendesült.

Fájó szívnek szerető szív az orvosa. Szerelem betegét szerelem gyógyítja... Feledni tanultam...

Uj ideált találtam...

Csak két hét választott el az epedve várt pillanattól, hogy jegyesemet Isten s világ előtt enyémnek mondhasam.

Szokott esti sétámat végeztem. Keblem feszült a boldogságtól. Gondolkodtam multamon s jövőm elé bizalommal néztem.

— Szervusz Józsi! — köszöntött egy fiatalember, akit nem is ismertem fel az első pillanatban.

Az elfeledett Sári fivére állott előttem.

Karöltve csevegtünk sok mindenféléről, aranyos ifjuságunk derüs-borus emlékeiről. Lehetetlen volt Sári felől is nem kérdezősködnöm.

— Ő már két éve, hogy meghalt bánatában utánad, — hangzott a szomorú válasz, melyből valami szemrehányás féltet is kiolvashattam.

— Meghalt? Utánam? — kérdeztem, hitetlenül rázva fejemet.

S elbeszélte a gyászos esetet, mint Sárítól hallotta.

Sári szeretett, — csak lányos büszkeségében mondta azt:

„Fiatlabb kis lányt válasszon magának.“

Távozásom után sokáig várta visszatértelemet. Várt, várt s bánatában elhervadt.

Lehullott a rózsabimbó...

Keblem alvó oroszlánya a kialudtnak hitt szerelem, újra felébredt, még pedig ezerszeres erővel, hozzá még a lelki furdalás: én vagyok oka halálának.

Elviselhetetlen tudat!

Nagy betegségbe estem. Alig tudtam fellábadni egy kinszenvedés év után, de kedélyem beteg maradt, nem tudott többé felmelegedni még a nevető napsugárnál sem.

Menyasszonyomnak visszaküldtem jeggyűrűjét, bucsut mondtam a világnak, hogy vezekeljek egész éltemen át roppant bűnömért.

Óh, a lelkiismeret!...

Volt egy világgyűlölő agglegény nagybátyám.

Halála után rám maradt néhány könyve. Ezek egyikében találtam egy pár sárgult lapot, innét olvastam e kis történetet.

Komorságát az időnkint fel-fellépő csúzos bántalmaknak tulajdonítottuk, pedig szíve volt beteg. Cseppekint vértett el...

Szerették egymást, nem volt köztük gát s mégsem lettek egymáséi...

A sors szeszélyes játéka! — szokták az emberek mondani.

S. G.

mennyire kívánatos lenne, hogy hitközségi életünk egyes mozzanatairól, legkivált a nevelés és tanítás első legegységesebb szükségletei biztosításánál oly akadályokban, melyek a legjobb ügykezelést meghusitani, kétségessé tenni képesekké válhatnak, ne ütközzünk.

Ez is egygyel több ok, hogy községi autonómiánk a szó teljes értelmében létesüljön; — csak akarni kell és az ige testté lesz.

Schlauch Lőrincz bibornok memorandumát, mint félhivatalos forrásból tudatják, nem egészen abban az alakban küldték meg a lapoknak, amely alakban az a király elé vala terjesztve. A memorandum egyes részei megvannak változtatva, részben kimaradtak oly részek, melyek az ő felsége elé terjesztett memorandumban bennfoglaltattak. Ugyanebből a forrásból értesítenek, hogy legközelebb illetékes helyről kimerítő és erélyes czáfolatot tesznek közzé a memorandum ellen.

Gróf Csáky Albin akkor valósítja meg a ministeri állásról való lemondás szándékát, ha betöltötte az általa kezdeményezett egyházpolitikai reformokra hivatását, ezek a zsidóvallás recepciója, a vallások szabad gyakorlata és az 1868: 53. t.-cikk módosítása, mely csak ezután kerül a kötelező polgári házassággal egyidejűleg a képviselőház elé.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok a polgári házasságról.

Legutóbbi számunkban említettük, miképen a nagyváradi bitoros püspöknek encyclikus emlékiratát tehetségünkhöz képest méltatni fogjuk, hogy terjedjenek azon a minden katolikus kebelben megfogalmazó eszmék, melyek védelmi kötelességünkben egybeforottságunkat nélkülözhetlenné teszik, és e mellett ügyünk igazságát a maga valójában megdönthetetlenül a maga fényében tündököltetik.

Hangsúlyozza ugyanis ő magassága, hogy a kormány egyházpolitikai kísérlete „az egységes polgári házasság jogról” szóló törvényjavaslatával a házasságnak jogi szilárdságát, s ezzel annak erkölcsi alapját meg fogja ingatni, és azon intézményt, mely majd kétezer éven át vallásos alapon nyugodott és melyben Magyarország népei kilenczszázada eddig az isteni és emberi jognak közösségét látták, s melyben a lelkiismeret szabadságának legkiváltságosabb menhelyét tisztelték, elszakítja ama forrástól, melyből eddig táplálkozott, tabula rasát csinál ott, a hol annyi százados jogszokás, annyi családi tradíció, annyi ragaszkodás és kegyelet összehalmozgatók azon erkölcsi tőkét, melyet a magyar társadalom mint fertartó tényezőt eddig féltékenyen megőrzött.

A törvényjavaslat sérti nem egyedül a katolikusok vallásos érzelmeit, hanem más többségben lévő keresztény polgárok lelkiismeretét is, kivéve tán néhány eltűnő kisebbségben lévő, vallásuk iránt közönyös katolikusokét, és a házasságot polgári institúciónak tartó protestánsokét, noha itt is tekintélyes hangok emelkednek ellene.

Kimutatja továbbá az emlékirat, hogy a kormány törvényjavaslata saját princípiumával ellentétben áll, mert a jogállam eszméjéből kívánna kiindulni, már pedig a jogállam alaptörvénye a lelkiismeret szabadsága, de a kontemplált polgári házasság kényszeríti a katolikusokat, sőt mondhatni, kivéve a három millió protestánsokat, kényszeríti 12 millió keresztényt, hogy megtagadva saját vallásának dogmáit, meghajoljon képzelt al-

kormányos alakosságok előtt, követeli, hogy ismerje el az állami házasságot érvényesnek, saját egyházi törvényeit pedig érvényteleneknek, a házasságnak súlypontját, kizárólagos jogerejét az állam akaratába helyezi át, a keresztény házasságot, mint az államra nézve nem létezőt kívánja tekinteni.

A polgári egyenlőség nem abban áll — folytatja azután — hogy a hazának minden polgára egy kérelhetlen törvénynek Procrustes ágyába szorítottassék, hanem abban, hogy mindenki a maga, a törvény által biztosított jogkörében szabadon mozoghasson. Ez pedig a törvényjavaslat által lehetetlenné lesz téve.

Hatásos érvekkel czáfolja, e bevezetés után a törvényjavaslat azon indoklását, mintha a jelen zavarok oka abban rejlenék, hogy az államhatalom elmulasztott magának egységes házasságjogot alkotni, hanem engedte a sokféle, egymással ellentétben álló, mindennemű visszaélésekre szolgáló felekezeti házassági jogokat és jurisdikciókat támadni, az ebből eredett bonyodalmak a házasságnak méltóságát, szilárdságát ma annyira lerontották, hogy az egységes állami házasság jog ma elodázhatlan szükséggé vált.

„Azon hivatkozással, hogy a történelem bő köpönyeg az egyéni nézetek álcázására, kimutatja, hogy a mai helyzet ziláltsága egészen más okból származott.

Ugyanis:

Volt Magyarországnak egységes házassági joga, a kánonjog. Ezen egységet az államhatalom századokon át minden támadás ellen megvédelmezte még akkor is, a midőn a reformáció Magyarországon már megvetette lábát. A magyar állam katolikus állam lévén, házasságjoga is katolikus volt, s midőn ennek megbontását meg nem engedte, csak saját állami törvényének szilárdságát óvta meg.

A magyar állam az egységes házassági jogot akkor sem engedte megbontani, mikor a bécsi 1608. és a linzi 1647. évi békekötéseket beczikelyezte, az első mozzanatot az egységes magyar állami házasságjog megbontásának történelmében az 1790. I. : 26. törvénycikk képezte, midőn a II. József által kibocsátott patenst, mely a protestánsok házassági jogát is szabályozta, kész vala a protestánsoknak ez irányban való engedmény tételért fentartani, de midőn az állam ezt tette, nem lebegett előtte a tisztán állami házassági jog szervezése, sem azon ideális jogállam, mely az államot minden jognak kuforrásául tekintti. És a protestánsok is a katolikus házassági jog elleni küzdelmüket nem az államhatalomért, hanem saját szervezetüknek kiépítése és jogaiknak gyarapítása érdekében tették csak.

Hogy azután anomaliák származtak, és mint a házasság érvénye, mint a gyermekek nevelése iránt folyton ellentétek merültek fel, ez nem tagadható, de negyven éven át a felekezetek között uralkodott békességre nézve az állam felsőbb rendeletek által intézkedett a protestáns egyházi jog terén, a mire az állam jogosultnak is érezhette magát, mert protestáns elv szerint a házasság világi dolog, s az állam hatáskörébe tartozik, a katolikus szentszékek pedig a vegyes házasságokban a katolikus jogszabályok szerint jártak el, míg a vegyes házasságok ügye az 1837. országgyűlésen szőnyegre került ugyan, de érdemleges intézkedés nem történt.

Hanem 1841. évben változás állott be, mely a vegyes házasságokat a katolikus egyház részéről rendezte oly elvek alapján, melyek reá nézve ma is döntők, de a protestánsok részéről folytonos támadásoknak voltak kitéve, és e folytonos támadások a magyar törvényhozást azon térre sodorták, hogy megalkotta az 1868: 53. t.-cikk 12. §-át

melyből, mint a tapasztalás igazolja, okvetlenül zavarnak kellett beállani.

A jelen bonyodalmak orvoslásának szükségességét az 1868: 53. t.-cz. 12. §-a hozta valójában felszínre, ekozójuk pedig ugyanazon törvény 8-ik §-ának helytelen magyarázata, a vegyes házasságok összeadásánál divatba jött törvénytelen eljárás, és az unitáriusok minden józan jogi felfogást megszegyenítő házasságbontó közönyössége.

Teljesen indokolatlannak mondja tehát az emlékirat a jelen házassági jogban uralkodó bonyodalmakat a kánoni jognak tulajdonítani. A bonyodalmak oka épen ellenkezőn abban rejlik, hogy az egységes magyar házassági jog a felekezetek külön házassági jogai által keresztül lett törve, és ezen jogoknak túlsúly engedtetik a kánonjog fölött. Ez és a magyar törvények őszinte magyarázata, alkalmazása elég alapot nyújtana az ellentétek igazságos kiegyenlítésére. Természetes, hogy ha protestáns felfogásra támaszkodik a judikatúra, ha a törvényen erőszakot tesznek, akkor beállanak a bonyodalmak, de ezek nem a törvényben gyökereznek, hanem abban, hogy a törvénybe olyasmí magyaráztatik bele, a mi ott nincsen.

E történelmi előterjesztés folyamányai:

a) Magyarországnak volt egységes házassági joga, a katolikus canoni jog.

b) a külön felekezeti jogok arra használtattak fel, hogy a katolikus egyház a megkönnyített vallásváltoztatás, a kecségető házasságbontások, úgy az államhatalom segítségével a gyermeknevelési jognak elkobzása által mindinkább gyengítessék, és

c) a törvényjavaslat indokolásának történelmi előadása nem igazolja a polgári házasság behozatalának szükségességét.

Vallás életünkben mélyen bevágó törvényjavaslatnak czáfolatát bővebben ismertetni kötelességünkhöz képest tekintjük, és mivel szerintünk az alapos tudomány főpap a törvényjavaslatot minden izületében szételemezve, megtámadhatlan, érveivel vallásunkra, államéletünkre, társadalmi jólétünkre vészthozónak kimutatja és bebizonyítja, ismertetésünket folytatni fogjuk azon meggyőződésben, hogy e törekvésünk hitbuzgalmunk öregbítésére fog szolgálni; mert lehetlen, hogy a tanító egyház e jelesének intelme, szavai a katolikus közönséget érdekeinek megvédelmezésében együttes cselekvésre, egybeforásra ne serkentse.

Irodalmi értesítő.

III. Imre és kora dr. Vargha Dezső köbhígyarmati plebános ily című műve már elhagyta a sajtót A tartalom gazdagságára s irányára nézve egyaránt kitűnő munkát a budapesti egyetem hit-tani kara a Horváth-féle jutalomra találta méltónak. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Nagy oktáv alak, finom velin-papír, 644 lap. Ára füzve 3 frt, félbörbe kötve 5 frt. Megrendelhető a szerzőnél, Kölhígyarmaton, vagy Buzárovits Gusztáv kiadónál Esztergomban.

Megrendelési felhívás. Szerény nézetek egyházi szónoklatunk jelen állásáról. Tartalom: (Oratio concionatoris, Bevezetés. A magyar katolikus egyházi szónoklat a mult század végeig. Egyházi szónoklatunk a jelen század első felében. Egyházi szónoklatunk 1850-től napjainkig. Panaszok és kifogások. Komoly hiányok. Minő hit-szónoklati előképzést nyerjenek papjelöltjeink a szentnariumban? Minő hit-szónoklati előképzést nyerjenek papjelöltjeink a theológián? Az ékes-szólás, mint külön tantárgy. Szellemi és anyagi pártolás. Hit-szónoklati folyóiratok. Hitágazati és erkölcsi beszédek. Beszédek egyházunk szentjeiről. Népszerű és népies prédikációk. Korszerűség. Összegezés. Befejezés.) 8 iv (132 lcp). Közli: Babik József, tanítóképző tanár. Megrendelhető szerzőnél Egerben ára 60 kr.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Magyarhoni sz. Erzsébet** ünnepén, azaz ma a székesegyházban ő exellentiaja dr. Zalka János megyés püspök ur királyné ő felségének, mint aki ma nevenapját tartja, testi, lelki üdvéért ünnepélyes nagymisét mond. A mindennemű városi, megyei és katonai hatóságok hivatalosan díszben megjelennek.

— **A király a müncheni diszebédén** egy nappal József Ágost főherceg esküvője előtt magyar nyelven köszöntötte fel József főherceget, meleg hangon az új pár egészségére üritvén poharát.

— **Dr. Zalka János** megyés püspök ő nagyméltósága f. hó 15-ikén érkezett Sopronba, ahol másnap felszentelte a Szent-Mihály-templom új 37 mázsás harangját, mely a híres Seltenhofer-féle soproni vasöntődeből került ki. Ő nagyméltósága Póda Endre plebános, apátkanonok ur vendége volt.

— **A központi papnevelő-intézet igazgatója** Cselka Nándor érseki vikárius, mint a növelde új igazgatója hivatalának e hó 16-án lett elfoglalásánál „mint az apostolok utódja — ugymond — szent Pál apostol utasítását tartja szem előtt, ki arra int: Nincs különbség a zsidók, görögök, rómaiak és barbarok között, mert mindnyájuknak ugyan az az ura Istene.“ Reményljük, hogy a tudós püspök hazafias erényeivel az egyháznak és hazának kitűnő papi nemzedéket fog növelni.

— **Uj plebános.** Az üresedésben levő gáttai (Mosonm.) plebániát — mint értesülünk — a magyar-kimlei administrator, ft. Lévy Pál ur, nyerte el.

— **Erzsébet királyné** nevenapján e hó 19-én délelőtt 10 órakor Budán a Mátyás templomban Vaszary Kolos biboros hercegprímás fog pontifikálni s azt a misemondó ruhát használandja, melyet a királyné 1867-ben ajándékozott e templomnak.

— **Sz. Caecilia** napján e szent tiszteletére a székesegyházban ünnepélyes nagy mise lesz 9 órakor. Tudvalevő dolog, hogy sz. Caecilia az egyházi zene patronája.

— **A győri ének és zeneegylet** f. évi december hó 2-án szombaton este tartja táncmulatsággal egybekötött hangversenyét, a győri Lloyd nagytermében. Ülőhelyekre előjegyzéseket elfogad Máxa Ferencz könyvkereskedése. A hangversenyen közreműködnek: Anvander Gyöngyike urhölgy, dr. Pfeiffer Fülöp enekkel, Vanda Gusztáv karnagy zongorán, Müller Károly zenetanár hegedűn, Árvai Géza czimbalom-művész urak s a győri ének- és zeneegylet férfikara. Az egylet pártoló tagjai a belépti díjak felét fizetik. Belépti díjak: Támlásszék 2 frt. Zártszék 1 frt 60 kr. Karzati ülőhely 1 frt 20 kr. Beléptidíj 1 frt. Tanuló-jegy 50 kr.

— **A templomba járó közönség** bizonyára nagy örömmel veszi tudomásul, hogy a székesegyház kövezetét megint gyökerekből szót szőnyegekkel borították. Továbbá czélszerű újítás lesz a bejáróknál, amennyiben a szelfogó ajtók át lettek alakítva úgy, hogy mostantól kifelé befelé is forognak, mindig önönmaguktól becsukódnak.

— **A szegedi szeszgyár** részvényesei e hó 16-án tartott közgyűlésén elhatározták a szeszgyár liquidálását. A katasztrófát a szeszadón kívül egyéb veszteségek is okozák.

— **Pozsonyvármegye és Pozsony városa** ujonnan kinevezett főispánját Szalavszky Gyulát e hó 27-én iktatják be főispáni székébe.

— **A tapolczai esperesi kerület** papsága Nemes-Vitán tartott évi rendes gyűlésén tiltakozott a kormány egyházpolitikája ellen.

— **Halálozások.** Az 1848. évi szabadságharc egyik mátyás, Fieba József, Győr vármegye levéltárnoka folyó évi november hó 16-án d. u. 4 órakor, életének 74-ik évében hosszas szenvedések után meghalt. Áldás és béke lengjen a jó hazafi hamvain. — Özv. dr. Lázár Lajosné szül. Lippay Klótilde e hó 15-én esti 10 órakor, életének 55-ik évében jobblétre szenderült, hült teteme november hó 17-én délután 3 és fél órakor a megyeház-utczai 1. sz. házból a róm. kath. vallás szertartásai szerint a belvárosi temetőben eltemettetett. A részvét könnyei [enyhítsék hozzátartozóinak a nagy veszteség feletti fájdalmát.

— **Dr. Csemeghy Károly** titkos tanácsos hivatalban lett megelőztetése folytán nemcsak hivataláról, de a jogász-egylet elnökségéről is lemond.

— **A királyné** nov. 13-án meglátogatta a hernalzi katonatiszti leányintézetet, ő felségének a többi között bemutatott a magyarnyelv tanára Sztraka is, kihez a királyné magyarul így szólt:

„Csak tanítsa szorgalmasan a magyarnyelvet, mert ez ép oly szép, mint kellemes és kedves nyelv.“

A királynénak azután bemutatották Szeberényi protestánszuperintendenst is, ki magyarnyelven ekép üdvözölte ő felségét:

„Isten áldja meg felségedet!“
A királynét rendkívül kellemesen lepte meg e megszólítás, s örömtől sugárzó arccal viszonozta Szeberényinek:

„Ah! ön is magyar?
Igenis felség.
És mióta van a közpályán.
Harminczhárom év óta felség.
Hisz ez egy egész emberöltő!“ és barátságos kézzel távozott.

— **Pozsonyban** mint a M. E. jelenti Zandt Ödön dr. kanonokot fogják pozsonyi székesegyházi prépost-plebánossá valószínűleg egyhangulag megválasztani.

— **Csunya november.** Az első hó leestével már hinni kezdtük, hogy hamar beköszönt a tél; de bizony az ősz erősen lartja magát; erejét azonban igen kellemetlen módon érezteti velünk; folyton esik; a sár kiállhatatlan. Igazán csunya november!

— **A főrendiház elnöke** Vay Miklós báró koronaőr elnöki lemondását beadta, hihetőleg ez esetre czélzott Wekerle budget-beszéde, hogy megeshetik a ministerek „egyikén, másikán“, hogy a tülesigázott munkában megrendült egészsége miatt a működést félbeszakítani, vagy csendesebb hatáskörre szorítani kénytelen lesz. A főrendiház elnökségére leendő ily felbukását Csáky grófnak, ki az egyházpolitika indítója, mozditója vala, a parlamentáris elvek fejtetőre állítása nélkül képzelné alig bírjuk. Na, de sok történik ma a nap alatt, amiről nem is álmodtunk soha.

— **Reformzápor.** A kütözött, de eddig a kormány által meg nem valósított reformok a következők: Magyar udvartartás, közigazgatási bíráskodás, szolgálati szabályzat, fegyelmi bíráskodás, állami közigazgatás, községek és városok rendezése; — egyházpolitikai reformok: vallásszabadság, zsidó receptió, állami anyakönyvek, kötelező polgári házasság, katolikus autonómia, kongrua, protestáns egyházi alap; — igazságügyi reformok: szervezés, kodifikáció; — pénzügyi reformok: valuta szabályozás, egyenesadók reformja, bélyeg s közvetett adók rendezése, luteri eltörlése, gazdasági reformok, folyamszabályozás, magyar gőzhajózás, hitelszövetkezetek, szőlőültetés; — katonai reformok: magyar tisztnevelés, népfelkészítés szervezése; — közoktatási reformok: harmadik egyetem, egységes középiskola, szakiskolák szaporítása, népnevelés javítása magyar nyelvoktatással; — parlamenti reform kuriai bíráskodással, a választási törvény revíziójával, — hogy ne említsük a magyar jegybankot, önálló vámterületet, magyar hadsereget, egyesületi és gyülekezési szabadságot, általános szavazatjogot, melyeket az ellenzék sürget, a többi mind a kormány ter-

vezi a létező közjogi alapon. Igaz, hogy mind e reformokból még egy sem éretett el, de neki akar a kormány bátorodni az egyházpolitikai javaslatok keresztülhajtásával és mathusalemi élet biztosításával általánosan felforgatni akar minden létezőt és élni kíván amíg reformprogramjának legutolsóját is keresztül nem viszi. — Vederemo! — csakhogy aki sokat markol, keveset fog.

— **Hartenau gróf**, volt bolgár fejedelem, szlivnicziai hős e hó 17-én délben 12 órakor meghalt, Battenberg Sándor József herceg második fia volt Sándor heszeni és rheini fejedelemnek s ennek Battenberg Julia hercegnővel kötött morganatikus házasságából, született 1857. ápril 5-én, 1879-től 1886-ig ült Bulgária trónján, melytől Oroszország által rendezett államcsíny fosztotta meg, 1892. májusban az osztrák közös hadseregnél vezérőrnagy lett s mint ilyen a kőszegi hadgyakorlatokban is résztvett.

— **Megégett leány.** Folyó hó 15. este Puter Ferencz újvárosi lakos 13 éves leánya az égő lámpát magára fordította, aminek következtében oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a kórházba, ahová rögtön elszállították, még azon éjjel meghalt. Ne adjunk lámpát a gyermekek kezébe!

— **Párizsban** a Notre Damei templomban e hó 1-én engesztelő mise mutatott be; azért, hogy száz év előtt a templom megszenteltetésénél az ész istennőjének proklamálása által. Richard biboros párizsi érsek celebrálást több ezer ember jelenlétében.

— **Egy kuplé hatása.** Nagy sár volt a kármeliták temploma körül; a színházba járó közönség nem győzte eleget szidni azokat, akiknek kötelességében állana köveztet járót készíteni. Egy szemfüles színész kiénekelte; pár nap múlva a színházi közönség sár nélkül juthatott a színházhoz az ujonnan készült járón.

Lapvezér:

HAHNEKAMP GYÖRGY.

Szerkesztő:

SANKOVICS BERTALAN.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

KRISZTINKOVICH EDE.

Egyházi orgona-építő műhely Győrött.

Alulírottak tisztelettel adják egyházi előljáróink és kántorjaink becses tudomására, hogy orgona-építés czélra jól berendezett műhelyünkben készitünk új orgonákat, valamint fisharmoniumokat és ezeknek hangolását, javítását és alakítását jutányosan és kifogástalanul eszközöljük.

Elismerő bizonyítványokkal rendelkezünk, melyeket kívánatra készségesen bemutatunk.

Nagybecsű megrendeléseiket várva, maradunk kiváló tisztelettel

Nagy Géza és Társa,
orgona-építők.

Győrött, Andrásy-ut 24. sz.

Egyházi szobrász és oltár-építő műterem Győrött.

Alapított 1880-ban.

Alulírott mély tisztelettel ajánlom e czélra jól berendezett műtermemet a ngys és ftő egyházi előljáróságaink becses figyelmébe. Elvállalok bármely nagy új munkát, valamint a legcsekélyebb javításokat is.

Már több templom berendezését fejteztem be megrendelőim legnagyobb megelégedésére.

Nagybecsű megrendeléseket kérve és várva, maradok egész tisztelettel

Kelemen Márton,
egyházi szobrász.

Győrött, Deák Ferencz-utca 13. szám.]]